

Staatscommissie tegen Discriminatie en Racisme

> Retouradres Postbus 20011 2500 EA Den Haag

Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Drs. P.E. Heerma
Ministerie van BZK
Postbus 2011
2500 EA Den Haag

**Staatscommissie tegen
Discriminatie en Racisme**

Bezoekadres
Hoftoren
Rijnstraat 50
2515 XP Den Haag

Ons kenmerk
2026-05-07

Bijlagen
1

Datum 7 mei 2026
Betreft Voortgangsrapportage 'Principes voor profilering'

Excellentie,

Datagedreven profilering wordt in toenemende mate gebruikt door overheidsorganisaties voor de uitvoering van publieke taken en diensten. Bijvoorbeeld bij het voorspellen van risico's op 'fraude', criminaliteit of ander normafwijkend gedrag. Echter, recente voorbeelden zoals de toeslagenaffaire of de controles van DUO op fraude met de uitwonendenbeurs laten zien dat het gebruik van profileringsmethoden niet zonder risico is, met name als het aankomt op discriminatie. In overeenstemming met het instellingsbesluit heeft de staatscommissie gereflecteerd op de principiële vraag in hoeverre datagedreven profileringspraktijken passen bij een overheid die discriminatie voorkomt en aanpakt.

De staatscommissie signaleert in de voortgangsrapportage 'Principes voor profilering' dat datagedreven profileringspraktijken van overheidsorganisaties fundamentele spanningen oproepen met principes van goed openbaar bestuur. Datagedreven profileringspraktijken van de overheid botsen met principes van de rechtsstaat, democratie en bestuurlijk vermogen. Burgers missen rechtszekerheid en rechtsbescherming en overheden zijn onvoldoende transparant over hoe en waarom zij profileringsmethoden inzetten. Bovendien schieten overheden tekort in het aantonen dat profilering een effectieve, efficiënte en noodzakelijke beleidskeuze is. Het gevolg van deze fundamentele tekortkomingen is dat de grote risico's op discriminatie – die inherent verbonden zijn aan profileringsmethoden – onvoldoende gewogen en onvoldoende op waarde geschat worden in de praktijk.

Daarom pleit de staatscommissie voor het stopzetten van lopende toepassingen van datagedreven profilering. Zonder principiële maatregelen in lijn met de beginselen voor goed openbaar bestuur blijft het risico op maatschappelijke schade en discriminatie te groot. In plaats van profilering kunnen aselechte of 100%-controles worden ingezet. Deze methoden zijn transparanter, eerlijker en verminderen het risico op cumulatieve discriminatie.

Als de overheid met inachtneming van de grote zorgen van de staatscommissie besluit om profileringsmethoden te blijven toepassen, moet zij proactief aantonen dat dit een passende en effectieve methode is en dat er geen directe of indirecte discriminerende effecten zijn. Artikel 1 van de Nederlandse Grondwet, maar ook verschillende mensenrechtenverdragen

bevatten een discriminatieverbod: de overheid moet burgers in gelijke gevallen gelijk behandelen. In het licht van de eerder door de staatscommissie bepleite *Gelijkheidsplicht Publieke Sector*, betekent dit dat de overheid vooraf moet toetsen of haar handelen mogelijk discriminerende effecten heeft, dat zij passende waarborgen moet treffen om dergelijke effecten te voorkomen en dat zij de werking van deze profileringssystemen voortdurend moet monitoren en evalueren. De belangen, kennis en perspectieven van burgers moeten hierbij centraal staan.

Dit is de laatste voortgangsrapportage die de Staatscommissie tegen Discriminatie en Racisme uitbrengt. Op maandag 8 juni presenteert zij haar eindrapport.

Hoogachtend,

Dr. Joyce Sylvester
Voorzitter Staatscommissie tegen Discriminatie en Racisme

Bijlage 1 – Voortgangsrapportage 'Principes voor profilering'